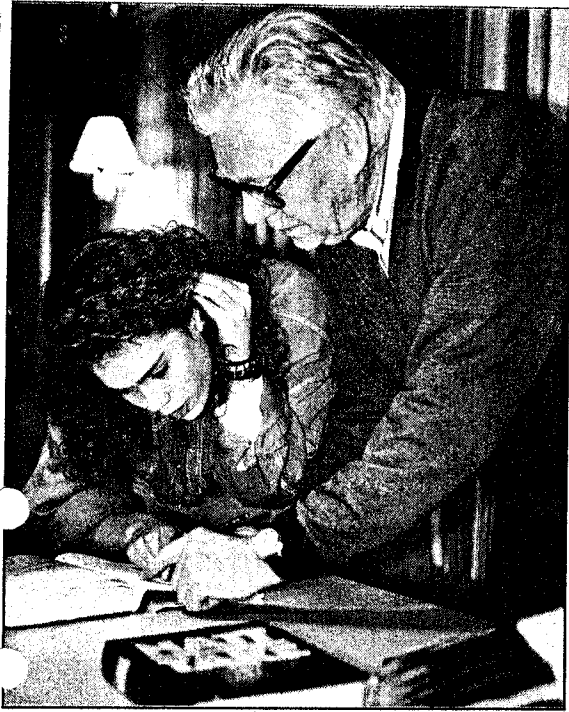
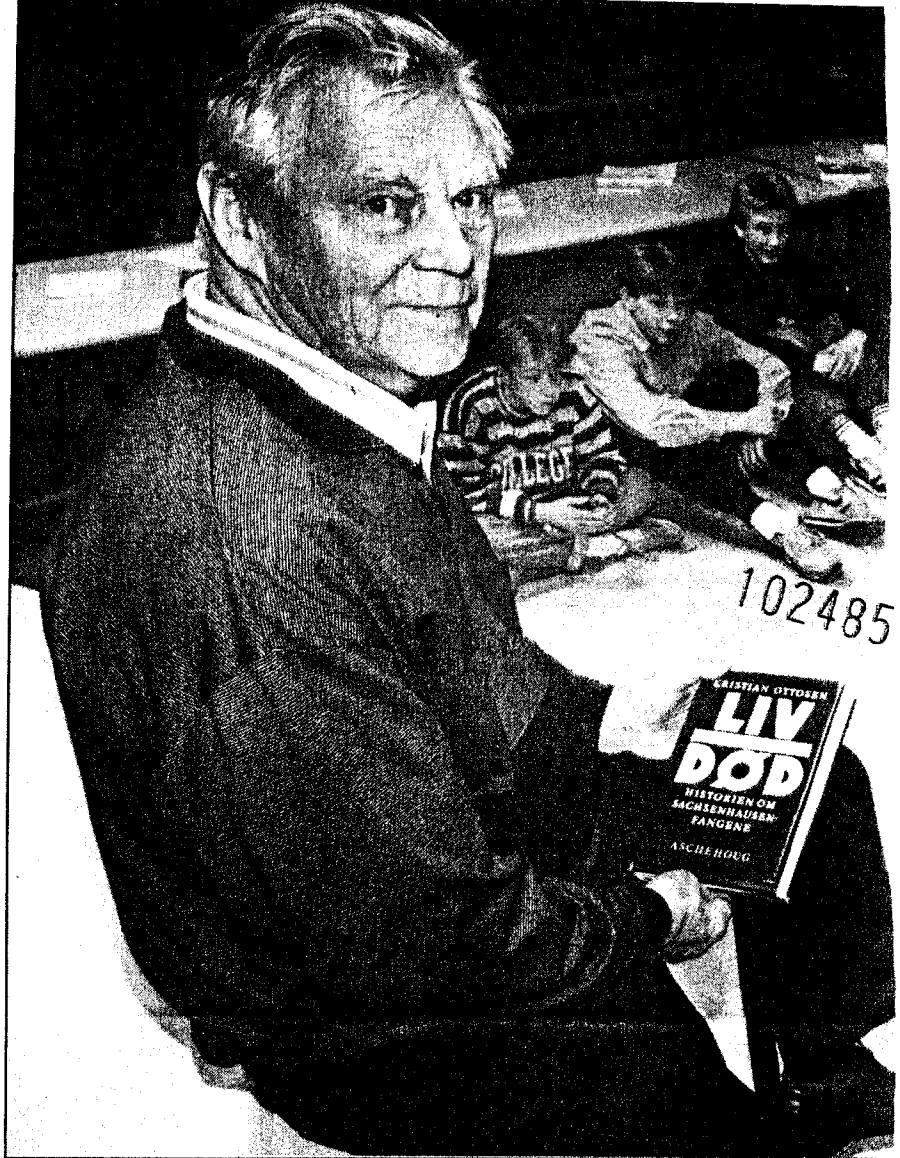

9/21-91

ENGASJERT: – Her står farfars navn, sier Elin Halvorsen. Sammen med Harald Haugli studerer hun en oversikt over nordmenn som ble sendt til tyske konsentrasjonsleire under krigen.

F ORBANNNA

– Jeg ble ikke redd da krigen brøt ut i Golfen, men derlig forbanna, sier Harald Haugli. 74-åringen fra Sørumsand satt i tysk fangenskap under 2. verdenskrig.

50 år etter møter han et 20-talls ungdommer for å snakke om krig. AR Søndag er på klubbhuset på Sørumsand en helt vanlig tirsdagskveld. 23 ungdommer som skal konfirmere seg borgerlig i juni møtes for å snakke om

krig og fred.

Krigsveteraner

Foran dem sitter to menn i 70-årene. Begge har vært gjennom rystende opplevelser i tyske konsentrasjonsleire. De forteller lavmælt og nøkternt om tortur, sult, bestialske straffemetoder, sykdom og angst.

– FN ble dannet rett etter 2. verdenskrig for å forhindre at det skulle skje igjen. Det klarte de ikke, sier krigsveteranen Anders Bråthen med sorg i stemmen.

14-åringen Elin Halvorsen ser granskende på de to mennene, som har opplevd krigens djvelskap på kroppen for 50 år siden.

– Hvordan reagerte dere da storkrigen brøt løs igjen, i Persiabukta? Ble dere redde?

– Jeg ble først og fremst forbanna, sier Harald Haugli.

– Jeg ble forbanna over at det ikke gikk an å bruke andre metoder enn å bombe ihjel uskyldige sivile.

I Tyskland var jeg redd hver eneste dag i tre år. Jeg trodde aldri at jeg skulle komme hjem igjen. Nå ble jeg ikke redd - men sint og skuffet, sier han.

«Farfar var i Sachsenhausen»

Temaet engasjerer ungdommene. De føler at det angår dem, samtidig som det heldigvis er fjernt fra kroppen deres på

Sørumsand.

Elin Halvorsen var i Sachsenhausen i fjor sommer. Hun har sett det nifse minnesmerket over det største menneskeslaktet i historien. Farfaren hennes, Arthur Halvorsen, var krigsfange der. Krigen rykket enda et hakk nærmere da hun så et fotografi av ham i Sachsenhausen.

– Det var en sterk opplevelse. Pappa stod foran bildet i minst en halv time, og var tydelig rørt av det, forteller Elin.

Kvelden nærmer seg slutten. Ungdommene flokker seg rundt de to krigsveteranene fra nærmiljøet deres.

– Var det jøder sammen med dere?

– Er det sant at noen ble brent levende?

– Hvem måtte stable likene?

Søvnproblemer

Harald Haugli og Anders Bråthen svarer så godt de kan. Noen ganger farer det et drag av smerte over ansiktene deres. De forteller om jødiske barn som ble druknet og ungdommer som ble hengt og skutt rett foran øynene på de andre fangene.

– De behandlet oss som dyr, vi hadde ingen annen verdi, sier Harald Haugli stille.

– Er det vanskelig å snakke om dette så mange år etterpå? Spør en av

MØTE MED KRIGSVETERANER: Borgerlige konfirmanter i Sørum møtte krigsveteranene Harald Haugli (til venstre) og Anders Bråthen.

STOR INTERESSE FOR BORGERLIG KONFIRMASJON

Interessen for å konfirmere seg borgerlig er stor i Sørum og Nes, forteller kursleder Asbjørn Sundland til AR Søndag.

For femte år på rad arrangerer Nes og Sørum lokallag av Human Etisk Forbund borgerlig konfirmasjon, og oppslutningen har vært økende. Mens bare to ungdommer fra Sørum var med for tre år siden, har 23 meldt seg på i år. Like mange deltar i kurset på Arnes. De 46 ungdommene skal sammen delta i en ungdomsfest på Nes videregående skole 1. juni.

Krig og fred er ett av fem temaer som blir tatt opp i løpet av kurset. De andre temaene er olitikk, ungdom og jus, ungdom og samliv og miljøvern.

PÅ KRIGEN

ungdommene.

– Ja, sier Anders Bråthen.

– Jeg har vært mye plaget av søvnproblemer etter krigen, men for meg er det rene terapien å snakke om det vi opplevde. Vi skulle ha gjort det mye før, sier Harald Haugli.

Det er stille når de 23 ungdommene pakker sammen bøkene «Ja til mennesket» gitt ut av Human Etisk Forbund. De har fått en leselekse til neste gang de møtes. Kapittelet heter «Krig er forakt for liv - fred er å skape.»

**AV ANNE MARI WAAGAARD
FOTO: BJØRN GRÖNLUND**

STRAFFE-METODE: På denne måten ble fanger bundet og hengt opp i timesvis som straff, demonstrerer Harald Haugli.